

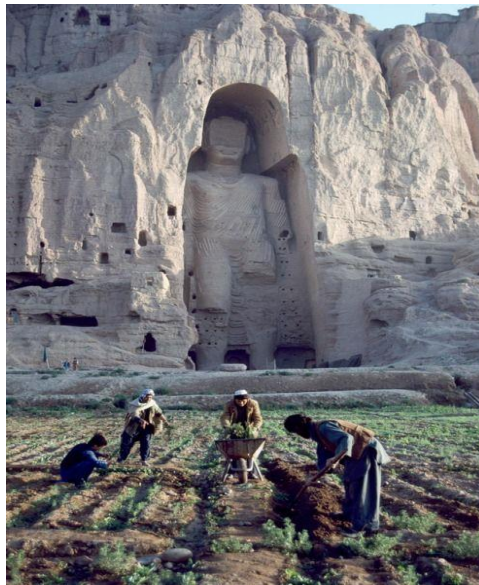

۲۰۱۸/۰۳/۱۱

ملالی موسی نظام

یادی از پیکره های با شکوه بودای بامیان

یازدهم مارچ، شانزده سال از تخریب مفسدانه، مغرضانه تندیس های بامیان، یکی از باشکوه ترین و پایدار ترین آثار مدنیت قدیم جهان کهن می گذرد. در حقیقت این یادگار بینظیر قرون و اعصار توسط تصمیم نابخردان و اقدام بد فرجام طالبان فاقد علو و انصاف و فتوای ملا محمد عمر رهبر آنان به تحریک پاکستان غدار می گذرد که تا هنوز داغ چنان اقدام بیموردی از یاد و خاطر جهانیان نرفته است. با وجود مخالفت های بیشمار جامعه جهانی و مراکز ثقافت و فرهنگ و حتی ممالک اسلامی که هرگز موجودیت آن پیکره های عظیم و شکوهمند را منافی ارزش های دین مقدس اسلام ندانستند، این آثار بی مانند عهد عتیق با قساوت و جهل کامل تخریب گردید. از نگاه قدامت تاریخی، منطقه وادی زیبا و سرسبز بامیان در بین سلسله جبال هندوکش، قرن ها قبل در مسیر «شاهراه ابریشم» که یکی از قدیمترین و طولانی ترین وسیله تردد دنیای کهن از اروپا تا چین بود، قرار گرفته است؛ طوریکه رفت و آمد کاروان های گوناگون تجارتی بین چین، هند و دنیای غرب را امکان پذیر ساخته بود. شواهد موجود است که مغاره ها یا «سمج» ها در عصر ساختن و تعمیر مجسمه های بودا، از قبل در منطقه موجود بوده و در حقیقت جایگاه زائران و نیایش گران محسوب میگردیدند که قدامت آنها درین زمینه به قرن دوم میلادی می رسید.

در افغانستان قبل از اسلام دین بودایی البته تا قرن ۷ میلادی برقرار بود که سبک خاص مکتب هنری «کابل گندهارا» را در تشکیل خصوصیات هر دو مجسمه بودا، یعنی «صلصال» ۵۳ تا ۵۸ متر ارتفاع و «شمامه»، مجسمه کوچکتر ۳۵ تا ۳۸ متر ارتفاع، میتوان مشاهده نمود که البته هنرمندان و مجسمه سازان بامیان تا اواسط قرن ۹ میلادی از سبک هنری «کابل گندهارا» پیروی می نمودند.

این پیکره های با عظمت و شکوهمند قبل از تخریب به دست گروه منحرف طالبان، بزرگترین مجسمه های ایستاده در جهان بودند که متأسفانه چهل و وابستگی به دشمنان حسود و قسم خورده مردم افغانستان آنرا به بهانه مخالف بودن با ارزش های اسلامی «!؟» در ماه مارچ سال ۲۰۰۱ تخریب و منفجر نمود که بدون شک باعث اندوه عمیق و حیرت و افسوس مردم افغانستان و جهان؛ اعم از مسلمان و غیر مسلمان گردید.

دین بودایی در قرن سوم قبل از میلاد مسیح در هند و در قسمتی از افغانستان قدیم رایج گردید؛ در چنین ایامی نزدیک مجسمه بودای ۳۵ متره که «شمامه» باشد، معبد بودایی بزرگی برای عبادت و نیایش موجود بود که بعد ها تخریب گردیده است، چنانچه در سال های اخیر ذریعه باستان شناسان دیوار های آن کشف گردیده است. ناگفته نماند که موجودیت راه ابریشم خود سبب تردد زائرین به معابد بودایی در منطقه می گردید.

بودای کوچکتر یعنی «شمامه» قدامت بیشتر داشته و در بین سال های ۵۴۴ – ۵۹۵ میلادی و بودای بزرگ «صلصال» در سال های ۵۹۱ – ۶۴۴ میلادی ساخته شده اند که هر دو اثر تاریخی عهد عتیق در نوع خود بسیار عالی، خاص و در نوع خود بزرگترین در منطقه محسوب میشد که در لست میراث فرهنگی جهان مربوط به ریاست فرهنگی، علمی و آموزشی «یونسکو»، وابسته به ملل متحد، جایگاه معتبری را دارا بوده اند که حفظ و مراقبت آنان هم وظیفه آن تشکیل بین المللی به شمار میرفت.

البته حالا هم نواحی اطراف این منطقه تاریخی به این آثار متعلق شناخته شده و باید از هر نوع تعرض و استملاک ناجایز و غیر قانونی که در افغانستان بیداد می نماید، به دور نگهداشته شود، درحالیکه اخیراً «یونسکو» راپور های چنین کجروی هایی را در زمینه به دولت غافل افغانستان ارائه نموده است.

در سال ۱۹۹۹ رهبر طالبان، «ملا محمد عمر» فتوایی را صادر نموده ادعا کرد که چون مذهب بودایی دیگر در افغانستان پیروانی ندارد، باید مرجع عبادت آنان «!؟» که بت های بامیان باشد، تخریب گردند، ولی چون در عین حال موجودیت آن بت ها سبب جلب توریست و جهانگردان بین المللی میگردد، آنان نگهداری می شوند.

در سال ۱۹۹۷ شخصی به نام «عبدالواحد» قوماندانی مربوط به امارت اسلامی طالبان، تصمیم به تخریب مجسمه های بودا گرفت که چون در منطقه قدرت نداشت، ناکام شد. بعد تر با استیلا بامیان در سال ۱۹۹۸ نامبرده کوشش کرد که با ایجاد سوراخ هایی در اطراف سر بودای بزرگ «صلصال» آنرا منفجر نماید که در آن زمان ظاهراً توسط ملا عمر مانع کار سخیف خویش گردید.

عجب است که حتی در سال ۲۰۰۰ میلادی گروهی از طالبان حتی از «یونسکو» خواستند تا ناوہ ها و مجراهای آب بالای مجسمه بزرگ را ترمیم نمایند؛ ولی متأسفانه گروهی از افراطی و وابستگان قریب به حکومت پاکستان دایم برای تخریب چنان یک سرمایه معنوی و فرهنگی بی همتای ملی افغانستان نقشه و پلان های مخوفی می کشیدند و بهانه می آوردند که هر چیزی که مخالف اصول اسلامی «!؟» باشد، مانند منع تماشای تلویزیون، منع شنیدن و نواختن موزیک، قیود ظالمانه بر زنان و البسه آن بینوایان و بیشمار مظالم دیگر عهد دقیانوس که در

خود پاکستان معمول و مروج بود، بت های شکوهمند بامیان «حتماً» تخریب و نابود گردند. این اصول و روش در قرن پیش رفته جدید، به زعم خویش برای تعمیم «شریعت» که اکثراً مانند صدور عملیه سخیف و غیر اسلامی آدم کشی ذریعه عملیات انتحاری، اختراع خود شان بوده است، بر ملت افغانستان تحمیل می نمودند. همانطور که با درد و ناباوری شاهد گردیدیم، بالاخره در ماه مارچ سال ۲۰۰۱ پیکره های عظیم، شکوهمند و بینظیر بودا، یادگار مدنیت درخشان عهد عتیق افغانستان، با فتوای «ملا محمد عمر» تاریک اندیشه، تخریب و منفجر گردید.

از اوایل مارچ کار و پلان این فاجعه فرهنگی ذریعه متخصصین خراب کار گروه طالبان داخلی و اکثراً خارجی، روی دست گرفته شد. چون مواد ساختمانی مجسمه ها به مقابل مواد منفجره مقاومت نشان می دادند و در طول قرون پابرجا و استوار باقی مانده بودند، در مرحله نهایی عملیه سفاکانه تخریب، ۹ مارچ با تعبیه مین های فراوان قوی و کوچک بر روی بدنه مجسمه ها، با جدیت صورت گرفته و با تمام مخالفت های جامعه جهانی، بالاخره در روز ۱۱ مارچ، این تراژیدی فرهنگی غیر قابل باور به وقوع پیوست و یکی از بزرگترین و عالی ترین گوشه ای از آثار عهد عتیق جهان، دردا که منهدم و معدوم گردید.

قرار معلومات در دست داشته و گمان غالب و استدلال دانشمند و محقق خبره افغان، محترم «حامد نوید» که مضمون نهایت جامع و آموزنده شان در همین وبسایت ملی منتشر گردیده است، نقشه نابودی پیکره های بینظیر بودای بامیان با نقشه های پلید پاکستان - کشوری تنگ نظر و فاقد فرهنگ و تاریخ، مانند صد ها تخریبکاری دیگر و همکاری و همراهی با گروه های جفاکار طالبان و دهشت افکنان بی خرد، جزئی از امور و پلانی بود که به چنین وجهی باید اجراء میگردد. هیئات!

از سال ۲۰۰۳ میلادی بازم «یونسکو» سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی ملل متحد، رواق خالی بوداهای بامیان را در فهرست میراث های فرهنگی جهان قرار داده و آنان را در معرض خطر روز افزون اعلام نموده است؛ طوریکه حفره های خالی، صدمات زیاد و بسیار جدی ای را از شدت انفجار برداشته و تاکنون به شکست و ریخت های فراوان مواجه می باشند. در سال های اخیر «شمامه»، مجسمه بودای ۳۵ متری تا حدی محکم کاری و ترمیم گردیده است. قرار اعلامیه حکومتی بامیان، «یونسکو» کار ترمیمات جای بت بزرگ یعنی «صلصال» را هم روی کار گرفته است.

نتیجتاً باید ادعا نمود که فرویزی حفره های خالی بودا ها و خطرات ناشی از غصب زمین های اطراف آن توسط زورمندان را «یونسکو» رسماً به اطلاع دولت افغانستان رسانیده و هوشدار داده است که اولیای امور رسمی قادر به جلوگیری از تصرف اراضی مربوط به ساحه مراقبت های آن سازمان نگردد، «اعضای یونسکو» در باره موضوع بامیان، خود تصمیم میگیرند.

در آستانه هفدهمین سالگرد تخریب پیکره های باشکوه بامیان، از همه هموطنان ارجمندی که با علاقمندی به یاد آوری ازین فاجعه کلتوری و ضایعه ملی فراموش ناشدنی تاریخی افغانستان عزیز، با ارسال اشعار و مضامین ارزشمند شان با وبسایت ملی آریانا افغانستان آنلاین همکاری نموده اند، صمیمانه قدرمندی نموده و نهایت سپاسگزار می باشیم.

پایان